

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábeztott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Egyedül minden hirdetés után 30 kr. Nagyból és gyakrabbi
hirdetéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Orpelt Alajos Stadt Stabenbastei Nr. 2. (Eck-
haus der Wollzeile 36.) Hasenstein et Volger (Vallfisch-
gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest
Hasenstein és Volger hirdetés köv. irodája. Goldberge
A. V. hirdetések felvételi irod. Budapest Szervitátor 5. sz.

Nyitlitteri cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEB CÍKKEK DNASTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Legveszedelmesebb ellenségünk.

„Legveszedelmesebb ellenségünk” című cikkeim végén tett ígéreteket, miszerint megvitatom elnémetesedésünk ellenmégét, illetőleg felelek a fennebbi kérdésre, csak most válthatom be, el levén foglalva éppen e the-mára vonatkozó dologgal.

Ha előbbi cikkeimet (161—2. sz.) va-laki megczáfolja s engem úgy ne mellékesen rajongónak, fanaticus miso-germának nevez, nem vettem volna oly zoknot, mint azt, hogy meghallottam, miszerint Kolozsvárt, az erdélyi magyarság szívében, azokat sokan túll-zottaknak tartották. Jobban meggondolva a dolgot, nincs is ezen mit csodálkoznom. Hisz alig mult pár éve, hogy valami magyar nevű kisasszonyok vezetése alatt álló és nyil-vánossági joggal bíró leány-iskolában meg-szűnt német lenni a tannyelv. De hát nevez-zen meg nekem valaki önálló államot, nem-zetet — mert hisz olyannak akarunk tekintet-ni — hol idegen nyelvr, szokás, idegen cultu-ra annyira behatolt volna a nép minden réte-geibe, mint nálunk a magysága, földrajzi fek-vése, előhaladottsága által reánk nézve leg-félmesebb germán nép nyelve, szokása, culturája? S ezen állapot annál veszélyesebb nemzetünk nézve, mert — mi türes-tagadás benne! — eme nagy népnek keleti részétől, az osztráktól függünk s ha a csárdásnak egy-egy tempóját belevegyítjük is a nème-tesbe, egészben véve mégis úgy tánczolunk, a mint az osztrák-németek fújják.

Igaz ugyan: minden előre haladni ki-vánó nemzet legyen olyan mint a méh, szed-je, hordja össze mindentünne a jót; de ha szerfölött sok idegenszerűt ültetünk át nem-zeti szervezethünkbe, ez szükségképen elvesztí saját nemiségét, s bármí más válik be-lőle, csak az nem, a mi volt.

Ha nagyobb mennyiségű bort kisebb mennyiségű vízzel vegyítünk, vizes bor vá-lík belőle; de ha megfordítva járunk el, és nagyobb mennyiségű vizet kisebb mennyiségű borral eresztünk föl, a keverékből boros víz lesz.

Az idegenszerű s kivált a német any-nyira átsavanyította egész lényünket, hogy már inkább hasonlítunk a boros vízhez, mint a vizes borhoz, azaz nem annyira vagyunk németes magyarok, mint magyaros németek!

A nem rég multban azt tartottuk mi-velt, tudós, úri embernek, ki latinul tudott; erre következett egy korszak, hol a latin helyét e tekintetben a német foglalta el; most már oda jutottunk, hogy azt, ki nem tud németül, alig tekintjük embernek, s ha valakiről azt akarjuk mondani, hogy ké-

születlensége, tudatlansága megmérhetlen, szá-nakozva, megvetve eként jellemezzük: „hisz még németül sem tud!”

Nem elégszünk meg avval, hogy faink a két hazai egyetem valamelyikén tudományt szerezzenek, alapos tudomány tanároktól; nem, mert ezek, mint az igazi tudományos-ság fölkontjei, szerénységükben megvetik a charlatanériát, minék a legtöbb külföldi ta-nár köszöni hirnét; nem, elküldjük őket legalább is Münchenbe vagy Berlinbe, hol, ha egyebet nem, megtanulnak jól sörözni, megismerik a fiascoteljes „culturkampot”, meg a német nyelvet és szokást s evvel együtt a német kosmopolitismust, s mindezekkel eltel-ve, térnek hazai tűzhegyökhöz vissza avval az erős szándékkal, hogy „ázsiai állapotokban sinlődő nemzetüket majd fölemelik ma-gukhoz!”

Idegen, kivált német tanárok, tanítók és nevelők, nevelőnők, sőt még fogadósok és pinczerek is nemes versenyben terjesztik a német nyelvet és német culturát. (?) Nem rég történt velem Aradon. „Fize-tek!” mondom a „kellnernek”; nem akarja hallani. „Zahlen!” kiáltom mérgesen. „Zah-len! zahlen!” hangoztatja egy sereg „kellaer”-fiók; „Árpád, zahlen!” Megjelenik „Árpád, a zahlkellner,” kinek németre kellett for-dítanom: szikviz — Sodawasser!

Még saját hazánk-szülte papjaink, szer-zetéseink s apácáinkkal sem vagyunk meg-elégedve: ezek mind hithidegek, nem eléggé buzgók, rossz nevelők s nem jó nevelőnők. Hozzunk és hozunk Némethonból! S így németesítenek bennünket a szűszékről, a gyón-tatószekeben, iskolában, s egész telepít-vényei vannak magyar hazánkban a nóm-tországi szerzetes „anyaházaknak,” hol magzataink előbb tanulják a „Vater-unsert”, mint a „miatyánkot;” ez utóbbit gyakran soha! S ily külföldi gyarmatokat nem rit-kán az exterritorialitás jogaival ruhá-zunk fel, hogy hiányozván bennük minden ellenőrzés, annál kényelmesebben folyhasson a germanisatio átkos, vészteljes műve. S kik ilyesmit néha roppant pénzadózattal létesítenek, a nép jötevőinek hiszik magukat és erről nemes szándékuk érzetében meg is vannak győződve. Igen, nyujtanak ok gyerme-keinknek kenyeret, de ez a kenyér az el-németesedés lassu, de biztosan ha-tó mérgével van megmérgezve!

A ki valamely idegen nyelv ily általa-nos elterjedésének hatalmát az illető nemzet egész gondolkodásmódja és életére kétségbe vonja, az nem ismeri a szív, lélek és nyelv közötti szoros viszonyt.

Azon tüneménynek, hogy a magyaror-szági románság általában inkább szít a ma-

gyarhoz, alkotmányhűbb, mint az erdélyi ré-szekben lakó — egyik oka abban keresendő, hogy az anyaországban a románok közt in-kább el van terjedve a magyar nyelv, mint az erdélyiek között.

Ámde nézzünk már kitűzött feladatunk-hoz! Hogyan lehetne a német nyelv illetén extensiv és intensiv félelmes elterjedését ha-zánkban megakadályozni s azt a kellő hatá-rok közé szorítani? Hogyan lehetne a ma-gyar nyelvet azon polczra emelni, mely azt, mint államférfi nyelvét már rég megillette vol-na? Hisz, ha közös hazánk van, le-gyen közös nyelvünk is e közös ha-zában! S az a tér, melyet bitorolva a né-met nyelv foglal el államunkban, — arról a magyar nyelv lett erőszakosan vagy mester-ségesen leszorítva. Z. G.

(Folytatása köv.)

Interview Andrásyval.

Andrásy gróf tegnapelőtt a „N. W. Tag-blatt” egyik szerkesztőjét fogadta. A szerkesz-tő a „Pester Lloyd” távirata szerint a be-szélgetés eredményéről a következőket közli:

A miniszter egészenesen s derűlten néz ki, de szemöldöke körül egy ideges vonást lehet ész-revenni. Egészenbenve Andrásy gróf oly férfi be-nyomását teszi, mint a ki örül, hogy megfeszített munkásság után nyugalomra térhet. Azon biztos meggyőződés, hogy e nyugalmat nem sokára meg-nyeri, az államférfi egész lényére jótékonyan ha-tott s a beszélgetésnek sajátos jeleket köl-csönzött. A beszélgetés fontosabb mozzanatai a következők.

Andrásy gróf azzal nyitotta meg a beszél-getést, hogy a sajtóhoz való viszonyát érintette. „Mindig azon meggyőződésben voltam — mondá — hogy egy jó politikának utólag el-íserésre kell találni, ha még oly hevesen meg-támadja is a sajtó, a hogy egy rossz politika már magában hordja kudarcát, bármily hangosan di-cserje is a sajtó; mert egy jó politika előnye annál jobban szembetűnik, minél tovább volt az ócsárlás tárgya, s egy rossz politika annál ér-zékenyebben bosszolja meg magát képviselőjében, ha kezdetben a közvélemény tetszése jutott is osztályrészeül. Azonban én, mint ezt belátom, e meggyőződés vallásában nagyon messze mentem. Voltak pillanatok, hogy köztem s a sajtó közt, melynek magatartásával akkor nem mindig ér-tettem egyet, hasznos lett volna a bensőbb érint-kezés.” „Ausztia-Magyarországon voltaképen két külügyminiszternek kellett volna lenni: egyiknek az actura, másiknak a sajtóra nézve” — jegyzé meg Andrásy gróf tréfásan.

Azon megjegyzésemre, hogy Ausztia-Ma-gyarországon a nemzetiség-k különfélesége miatt

Ugy tetszett nekem, hogy tekintete, mely, lán-goló tekintete, találkozott enyémel. Kedvesem egészen elpirultam erre; de mint gondolhatod, sokkal jobban tudtam, hogy nem láthat meg, hogy sem ott ne maradnék szilárd eltökéltséggel virágfüggönyöm előtt.

Közeledett mind jobban az ablak felé, s még pár lépés, és eltűnik egy sűrű lombzat alatt, mi-dőn egyszerre egy örült gondolat cikázott át agyomom. Éppen most olvastam, egy csinos per-sa legendát, mely épen az esetre látszók kigon-dolva lenni. Egy magas torony aljában, alszik a költő Hafiz . . . Felette egy ablakban kiko-nyólván, Gulnare sultana, kíváncsian tekint alá, s játszik a kezében tartott rózsával; egyszerre a rózsá kisiklik ujjai közül, leesik, s az alvó felbó-red . . . Rózsá hiányában, csak kezemet kelle ki-nyujtani, hogy leszakítsak egy virágos ágat. Ked-vesem, a gondolatot tett követte . . . a kis virág csaknem lábához esett, midőn épen ablakom alatt haladtott el. Meglepetve állt meg, s ismét felpil-lantott . . . Én oly hirtelen mozdulattal száll-tam le a lépcsőkhöz, hogy Adilah a zajra fel-riadt.

— Mi baj van? kérdezte, felém fordulva.
— Oh! istenem! gondolt csak, egy virágot dobtam le szomszédodnak.
— Megörültél?
— Azt hiszem valóban, hogy öt perc 6ta álmodom.

— De hisz mindennek előtt, nekem nincs szomszédom! . . .
Oda vontam őt az ablakhoz. Az idegen még mindig ott állt, virágom illatát szívánba, mo-solygó arccal.

Adilah megrettenve, hallkan felkiáltott. De

nehézbb egy bizonyos eszmét érvényre juttatni, mint másutt, ezt jegyzé meg Andrásy gróf: „Azt állítom, hogy Ausztia Magyarországon egyáltalá-ban lehetetlen egy meghatározott irány érdekében a közeliismerést kinyerni. Az egyik szűrkét mond, a másik fehéret, a harmadik feketét, a miből az következik, hogy egy miniszternek Ausztia-Ma-gyarországon csak saját meggyőződését, csak saját kötelességérzetét szabad követni. Nincs jogom a belügyekbe avatkozni, s csak a külügyi politika vezetéséről beszélhetek; de ha kérdeznék, egy minden miniszteről azt követelem Ausztia-Ma-gyarországon, hogy legyen saját meggyőződése, hogy a felakodó befolyásokat ne hagyja uralkod-ni. Egy miniszter csak addig ér valamit, míg el van határozva, s vannak hozzá idegei a közvéle-ményről el nem tántorítva, azt, mit saját lelkiis-merete szerint jogosnak tart, keresztülvinni. — A különféle áramlatok következtében egy mi-niszternek Ausztia-Magyarországon több szabad-sága van, mint másutt: csak hogy türelmének kell lenni igazolását a sikertől bevárni, melyet gyakran nem lehet közvetlenül megértetni min-denkiel.

A természetes eszmétársulás folytán a be-szélgetés a miniszter visszalépésére írá-nyult. „Visszavonult a magánéletbe; mellékesen megjegyezve sem követi állomásra, sem nyugdíj-ra nem tartok igényt, így visszalépésem mi köl-téségbe sem kerül az államnak. Őa azért jött hoz-zám — folytató Andrásy gróf — hogy vissza-lépésem okát megtudja s csodálkoznom kell, hogy a sajtó e tekintetben nem birta eltalálni az egy-szerű és helyes ténny: Tizenkét éve vagyok hiva-talban, s ha ide számítom a magyar kiegyezési munkát is, tizenhárom év óta szolgálom a köz-ügyet; van hát joga az embernek magát fáradt-nak érezni s nyugalom után vágyódni. Mikor — folytató tovább — a magyar kiegyezésnél közre-működtem, azt mondták nekem, hogy Magyar-or-szágot eladtam; ma senki sem meri ezt a nyil-tkozatot kezeltatni. Az összeadás próbája a kivonás, — ilyen próba az államművészetben is van; vonjunk most ki a magyar kiegyezésből, próbálják csak ezt megdönteni, ezzel egy ember sem fog egyetértetni Magyarországon. Mikor Bécs-be jöttem, „huszárcsinról” beszéltek; az állam azonban ment maradt minden kísérletől. Ausz-tria-Magyarország oly alkotmányosan kormányoz-tatott s ma is kormányoztatik, mint kevés más európai állam. Megtámadták keleti politikámat, bár épen nem cselekedhettem másképp, hacsak Ausztia-Magyarország a lemondás politikáját nem akarta követni. Remélem, hogy pár év mul-va az én keleti politikámmal is meg lesznek elé-gedve.”

Andrásy gróf aztán azon találgatásokra tért át, a melyekkel visszalépését törekedtek meg-fejteni. „Azon véleménynek adtak kifejezést —

sokkal biztosabbnak éreztük magunkat rejtélyün-kön, hogy félelmük lehetne kandságától.

— Milyenek találok? ságtam fülébe.
— Csunyanak.
— Nézd meg jobban . . .
Egy perczig merőn nézett még reá . . .
— És most? kérdeztem.
— Most sem találok szebbnek.

E felelet örömmel töltött el. Mindig félté-keny természetű voltam, azt tudod; s ha mások is osztják érzelmemet, úgy tetszik nekem, mint-ha meglopnák érzelmeimet.

(Folytatása következik)

ELŐKÉPEK.

III.

A VELENCZEI KALMAR.

Giovanni Fiorentino-tól.

1378.

(Folytatás.)

Az asszonyosság reggel fölkel s kiadta a rendeletet, hogy a hajót ürítsék ki. Mihelyt az-tán a hajnali harangzó elmult, ismét magához tért Giannetto, kereste az asszonyoságot, de már nem lelta. Fölkapta a fejét s látta, hogy fényes nappal van. Azonnal fölkelte tehát s feletébb szé-gyelté magát. Akkor ismét adtak alája egy lo-vat, ellátták utiköltséggel s így bocsáták el: „Me-hetsz dolgozni!”

mondá a miniszter — hogy azért vonulok vissza, mert ki akarok térni a parlamenti viták elől; ez alap tarthatatlan, s a tényleges viszonyokban semmi támaszpontja sincs. Teljes okom van hi-ni, hogy a delegációk most kevesebb nehézséget okoznának nekem, mint az előző évben: a vihar elmúlt. S nem is vonulnék vissza, ha még nehéz feladatokat kellene megoldani. A mult évben, a congressus s az occupatio végrehajtása után el-határoztam, hogy lemondok hivatalomról. De mi-kor kemény parlamenti harcokra volt kilátás, elhatároztam, hogy helyemen maradjak. Visszalé-pésem okát a novibazári conventióban is keresték; a közvélemény csakhamar meg fog győződni, hogy mennyire tévedt a conventió megítélésében, s azt hiszem, hogy a delegációknak 24 óra elég lesz meggyőződni arról, mennyire nem volt igazuk azoknak, kik ellenők lármáztak.”

A miniszter aztán emelkedett hangon foly-tatta tovább: „Legjobban az kedvetlenített el, hogy azt mondták, miszerint elvesztettem ő fel-sége kegyét. Egész méltányossági érzetem fel-lázad az ellen, hogy ilyet tesznek föl ő felségéről. Ő felsége hiv pártolóm volt, s jóakaratával tá-mogatott azon időben, midőn mindenki ellenem fordult; s most azt akarják elhitetni, hogy ő fel-sége engem mellőzni akar. Ő felsége meggyőző-désével, ki visszalépésemet nem tartja hasznos-nak, s csak azért egyezett bele, mert nem akarta azon felelősséget venni magára, hogy hivatalom-ban való hosszabb maradásom physikailag hát-rányos lesz egészségemre, ellenkező véleményben vagyok. Ő felsége a legnagyobb kegyét érezte velem, s sohasem szűnöm meg ezért hálaival tar-tozni ő felségének. Azért távoزم, hogy mint szabad ember éljek, hogy saját rendeltetésemet érvényesítem s ehhez jogom van. Nem lesz kár, ha megtudják, hogy Ausztia-Magyarországon nem győnyörűség miniszternek lenni. Egy valamással tartozom önek, melyet talán nem fog elbírni, s mégis megfelel a teljes igazságnak: azzal t. i. hogy távol van tőlem minden becsűgy, az ál-lam ügyeinek fezetését csak kötelességérzetből vettem át, s nincs az a sovárgásom, hogy a mi-niszterségben kerestem volna kielégitésemet. — Ugy vagyok, mint az a pap, ki az otya helyett „whiststone”-t (kereket csont a whistnél) nyelt el, s így szól: „Krisztus testéből csak a csontokat kaptam”; nekem is csak csontok jutottak az ál-lami szolgálatból. A hatalom mi ingerrel sem bír rám nézve, kérelmezzéssel telt elcszoba nem győnyört, hanem a legnagyobb kényelmetlensé-get okozza. — A hatalomnak csak kényelmetlen-ségeit, s azon áldozatait éreztem, miket igénybe vesz. — E tekintetben mindig azon hajóschoz hasonlítottam, kit a tengeri betegség nem akar el-hagyni.

A beszélgetés ezután a keleti kérdésre írá-nyult. „Azt mondták — mondá lényegében a miniszter — hogy Bosznia occupatióját saját meg-győződéseim ell-nére csak azért inscen roztam,

Nagy szűgyvenkezve indult ujjára, szomorán, leverve, de nem nyugodt, míg sok napi út mul-tán Velenczébe ért. Hol éjjel ama barátja házába suhant, ki láttára rémitőleg csodálkozott s kér-dő: „Jaj nekem, mi történt?”

Giannetto felelé: „Én vagyok, a szerencsét-len. Átkozott legyen a nap is, mely abba az or-szágha vezetett!”

Erre barátja így felelt: „Valóban, van okod átkozni e napot, mert Ansaldo urat tönkre tevéd, ki a keresztény világ legnagyobb és leghazugabb kereskedője vala — és pedig a gyalázat még na-gyobb dolog, mint a kár.”

Giannetto több napon át e barátja házában maradt rejtőzve, sehogy sem tudva, mihez fogjon, vagy mit mondjon — sőt, még azon is járatta az eszt, hogy visszatér Florenzbe, a nékül, hogy Ansaldo urnak csak egy szót is „szóljon. A végén azonban mégis jarra szánta magát, hogy visszamegye haza s így tett. Mikor Ansaldo ur megpillantotta, fölgrott, hozzá rohant, megölelte s így kiáltott föl: „Isten hozott, édes fiam!”

Giannetto is könnyek között megölelte. Mi-kor aztán Ansaldo ur mindendrűl értesült, így szólott: „Tudod mit, Giannetto? A miatt ugyan ne buskadj! Csak hogy itt vagy megint, a töb-bi kicsiség. Hiszen, maradt még annyink, hogy kényelmesen megélhetünk. Lásd, a tengernek ez a természete, az egyiknek ad, a másiktól vesz.”

Ez esemény híre egész Velenczében elter-jedt, mindenké Ansaldo urról beszélt s nagyon sajnálkozottak rajta, hogy akkora vesztőség érte. Ansaldo ur pedig kénytelen volt egy csomó jó-ságát eladni, csak, hogy hitelezőit kifizethesse, kik az odavesztett portékákat kölcsön adták vala.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A HERCEGNŐ HAZATÉRÉSE.

REGÉNY.

Írta:

VINCENT JAKAB.

Első rész.

(Folytatás.)

VIII.

Átyám rendelele által, folyton arra kény-szerítette, hogy a legnagyobb óvatossággal járjak el látogatásainnál, ezelőtt három nappal, csak nagy nehezen birtam meuekülni, hogy Adiláh-hoz siessék. Tudtam, hogy ilyenkor ama kedves kiosk-ban fogom őt találni, bönnet kíváncsi sze-meim bepillantottak volt a tiltott helyiségbe. — Meg fog-e ma jelenni végre? Azonban egy kicsit haragudtam is reá ügyetlenségéért, hogy miért nem tudta sejtteni a boldogságot, hogy az enyém-hez hasonló két szép szem lesi őt, a zöld lom-bzat mögöl.

Nagy kedvem lett volna réssemről is a leg-mélyebb közönyvel fizetni vissza hidegvérűségét . . . Tebát megérkezem Adiláh-hoz. Sógornőm leve-lét írt:

— Minő boldogság, hogy jősz! kiáltott fel, megpillantva engem. Várj egy perczet, beréznem levelem, s aztán egészen a tiéd vagyok.

— Jó, jó, ne zavartsd magad általam, veszek egy könyvet s olvasok addig.

S valószággal édesem, szépen leülök egy diványra, s kezembe veszek egy, Aly által ott feledett arabs versfüzért, valami Hassan nevű költőtől.

Mondjam-e édesem, hogy tíz perc mul-va, azok az átkozott madarak, melyek a szomszéd kertjében énekeltek, egészen elvonták figyelmemet olvasmányomból. Egy szentelen havasi pinyt épen rostályunkra szállt le, s kíváncsian dugta át fejét. — Felálltam, hogy elkergessem a tola-kodót.

— Milyen kedvesek itt e jázminok! szólta Adiláh-hoz.

Kitalálhatod, hogy most megkezdtem őrtál-lásomat, kis páholyomban, közömbös arccal ren-dezgetve a hajlékony lombos árnyakat. Semmi sem tűnt fel balról, a pusztá ósvényéken; a pin-tyőke, mely közeledtemre tova repült, leszállt kö-zel egy palma-fára, s csicsérgésével gonyolni lát-szék engem, onnét a magasból, mintha kitalálná bosszuságomat, s valóban kis hercegnőd meg is érdekelte a kellemetlen helyzetet. Adiláh még folyvást írt. Felboszankodva, magamra, hogy ugy állók itt, mint egy bolond, már épen vissza aka-rtam vonulni . . . midőn egyszerre zörögni hal-lottam a faleveleket . . . Márta, képzeld! ő volt! S csakhamar láttam is megjelenni bősömet az ósvény egyik hanyarulatánál. — Felém köze-ledett.

Véletlenségből, vagy előérzetből történt e? de két izben emelte fel fejét, a rostályzat felé.

hogy az udvari pártnak szolgáljak. Ez tökéletesen hamis. Sok barátom van az udvarnál, de kormányzások alatt sohasem akadtam cselszövő udvari pártra, sohasem voltam kényszerítve ilyenekkel érintkezésbe jónni. Én csak 6 felségét ismerem, s a monarchia szerencsére csak saját meggyőződését követi. Teljesen igaz, hogy 6 felsége kívánta Bosznia occupációját; de ez az occupatio az én akaratom is volt, s távoztam volna, ha politikámat nem vihettem volna keresztül. Szememre vetették azon áldozatot, mibe a boszniai harc került, de igazán szeggyeltem magamat, hogy mily lármát támadt azon eseményekért, melynekre minden államnak elő kell készülnie. Franciaország vérdíjazat nélkül hódította meg a Kaukázust? Mindenhol fordulnak elő ilyen harcok, a hol csak a civilizáció előrehalad. Ismétlem: Ha Boszniát nem occupáltuk volna, lemondunk volna a Keletről; a berlini szerződés értékét csak ezután fogják megismerni. Ha keleti politikámat még egyszer keresztül kellene vinnem, A-tól Z-ig úgy cselekednék, mint cselekedtem. A pozitív, biztos eredmény kedvezőbb előttem, mint tíz csa-ta eredménye.”

(Vége köv.)

— Az Andrássy-válság újabb hírek szerint befajósításra közeledik. Haymerle báró lesz hivatal a külügyi tárcza vezetéséért átvenni. Haymerle báró régebbi idő óta a monarchia nagy-követe az olasz királyi udvarnál; a múlt évben a berlini congressuson Andrássy gróf mellett a monarchia második képviselője volt. A báró legközelebb érkezett Bécsbe s igen hosszasan értekezett Andrássy gróffal. Kinevezését félhivatalosan is kilátásba helyezik. Berlinben és Rómában Haymerle ur kinevezetése valószínűleg megnyugvással fog fogadtatni. Andrássy gróf Dóczy és Páchy tanácsosok kíséretében tegnap este 10 órakor érkezett Gasteinba s a mai napot Bismarck herceggel társaságában tölti. Csütörtökön este, vagy pénteken újra Bécsben lesz s utódjainak kinevezése valószínűleg még a napokban megtörténhetik. — Francia lapok híre szerint Andrássy gróf ama legfelsőbb kéziratban, melyben lemondása elfogadtatik, a hercegi címmel fog felruháztatni.

— A román fejedelem üzenete, melylyel e hó 28-án a kamarák megnyitattak, következőképpen szól:

„Szenátor uraim! (illetőleg képviselők!) Ma jár le elnapolása a törvényhozó testület rendkívüli ülésének, melyet jul. 11. (23.) üzenetem elrendelt. Ezért ismét fölveszik törvényhozási tevékenységüket. Miniszterem önök elé fogják terjeszteni az okmányokat, melyek az alkotmány 7. cikkének revíziójára vonatkoznak, melyet a berlini szerződés 44. cikke követel, mely cikkelt Románia minden áldozattal együtt, a mit rák ró, képviselőinek szavazata által elfogadott. — Szenátor (képviselek) uraim bizonyosan felhasználják az időt, melyet önöknek a kamarák elnapolása nyújtott, hogy e fontos kérdést tanulmányozzák. Ezért teljesen meg vagyok győződve, hogy ma a szenátus (képviselek) és a kormány minden buzgalomát, hazaszeretetét és politikai tölcességét oda fogja irányozni, hogy oly határozatot hozzon, — mely egy részről kielégíti a vallás-szabadságnak egész Európában proclamált elvét és a polgári politikai egyenjogúságot és másrészt nemzeti és közgazdasági szükségleteinket ez elvvel összhangba hozza. Isten áldja meg önök munkáit!

Kelt Sinai, 1879. aug. 11. (23.)

Károly.”

E közben hazatértek Giannetto társai Alexandriából nagy nyereséggel s alig hogy Velenczébe értek, megtudták, hogy Giannetto ismegjött, hajótörést szenvedett s mindenét elvesztette. Ezen nagyon elcsodálkoznak s mondák: „Soha ennélféltre esodálkozának sem hallánk.”

Akkor aztán elmentek Ansaldohoz és Giannettohoz, szívből üdvözlék, szölvá: Ne busulj, nemes uram! Jövő évben megint elmegyünk, hogy károd visszatérítsük, mert majdnem hogy mi voltunk veszteséged okozói, mert hiszen mi vittük Giannetto először rá, hogy velünk jöjjen. Azért hát csak egész nyugodt lehetsz, mert valamig még van valami, a mit magunknak nevezhetünk, báran a sajátjodnak tekintetted.”

Ansaldo ur megköszönte s azt mondta, hogy eddig még van annyira, hogy nincs miért szűkösködni.

Miután, azonban, Giannetto reggeltől estig mindig csak a kikötőre gondolt s kedve sehogysom akart megjönni, egyszer megkérdezte Ansaldo ur, hogy mi a baja, mire azt a választ nyerte: „Soha nyugodt nem leszek, valamig vissza nem szerzem, a mit elveszték.”

Ekkor így szól Ansaldo ur: „Fiam, ne gondolj arra, hogy ez útad még egyszer megközhátas, mert okosabb dolog megőrizni azt a keveset, a mint van, s takarékosan élni belőle, mint hogy ezt is veszélyeztesd.”

Giannetto felel: „El vagyok bátorozva, hogy mindent megteszek, a mit csak tehetek, mert a legnagyobb gyalázatomnak tartanám, ha a dolog ily állapotába bele tudnék nyugodni.”

Mikor, tehát, látta Ansaldo ur makacs elhatározását, eltölte magát, hogy mindenét eladja, a mije még e földön megmaradt, hogy új hajót szerelhesse föl számára. Meg is tette hát

A kamara tuvalevőleg, mint már táviratilag jelezte volt, szeptember 2-ig elnapoltatott. Ez Pantazi Ghika képviselő indítványára történt, mert számos képviselő nem volt abban a helyzetben, hogy a megnyitás napjára az ország fővárosába érkezessék, mert Boerescu külügyminiszter a zsidókérdésre vonatkozó missziójáról az európai udvaroktól még nem érkezett vissza és a min. elnök is még külföldön van.

KÜLFÖLD.

A „National-Zeitung” azon témájára, hogy Suvalofnak kell elfoglalnia Gorosakoff helyét, ezeket írja a „Novoje Vremja”:

„Mivel nem hajtnak fejet a Berlinből eredő pressio előtt, és nem áldoznak fel anyagi érdekeiket a nagy, de nem csálhatatlan kancellár finansziális és gazdasági hibái kedvéért; lármáznak a németek, hogy Gorosakoff herceg ellensége a német-orosz jó viszonyok. A nemzeti politika szerzőjének, a német nemzeti fíradósá buzditójának nincs inye az orosz politika nemzeti irányára — de mi köze Oroszországnak az időegességhez és baklővéseihez, miket a belügy terén elkövet? Az orosz-német barátság fennállott Bismarck előtt s erősen hisszük, túléli Bismarckot. Hisz erre mindenekfelett Németországnak van szüksége; csak sajnálkozunk lehet szövetségünk érdekében, hogy a berlini hivatalos sajtó teljesíthetetlen reményekkel viseltetik Suvaloff iránt és hasábjain megengedhetlen támadásokat intéz az orosz kormány ellen.”

Egy román lap Andrássy visszalépéséről.

A nagyszebeni „Observatoriu” Andrássy gróf visszalépéséről román szempontból ítélté vezércikkében ezeket írja:

„A jövővetek megköveteli, az napjainkban sem tartozik a szokatlan dolgok közé; azonban a magyar sajtó nagy részéről a magyar népek egyik legnagyobb jövőjét szitkollal és átkokkal illetni, megtámadni, az ilyféle eljárás nagyon hasonló azon görögökhöz, a kik még a Socratest, s irigységtől és hiszágtól vezettetve nyomorban hagyták Cimont és Miltiadezt meghalni, s a kik száműzték Aristidest és más kitűnő férfiak is csakis azon okból, mert igazságszerető emberek voltak. Andrássy gróf a dualismus létrehozásának egyik legtevékenyebb előharcosa volt, a magyar nép javára a leghatározottabban kívánta a centralisatiót, a melynek az lett volna a célja, hogy a többi nemzetiségek fölötti uralmát a magyar népek örök időre biztosítsa. Azonban azon Andrássy, a ki egymaga többet tett más nemzetiségek denationalisatiójára és azoknak megmagyarosítására, mint a mennyit 1867-ik év óta az összes országgyűlések tettek; azon Andrássy, a ki, midőn a monarchia németek és magyarok között osztott fel, majdnem a magyarok befolyása alá hajtotta a dolyfós németeket, ezen Andrássy arra jutott, hogy a magyaroknak minden osztályából összeszedett, egy krakerak legiótól gyálztassék.” Más helyen pedig ezeket írja:

„Azok, a kik, úgy, mint mi is, közelebről ismerik több magyar és erdélyi publicistának politikai és nemzeti tanait, meggyőződhetek arról, hogy ha ezek most lármáznak és reá ordítanak Andrássyra és Tiszta miniszterre, ezt leginkább azon okból teszik, mert ezen miniszterek nem hajtották végre gyorsabban, afféle 1848-iki eszközökkel, az általuk diktált programot. Azon publicisták szemében a jogegyenlőség csak üres frázis, ezélnék erőszakkal, a melylyel el lehet

s nem tartott meg magának semmit, de aztán gyönyörű kereskedő-hajót is állított ki. És mivel még hiányzott tiszter darab aranya, elment Mes-tribe, egy zsidóhoz s kölcsön kérte tőle az alatt a kikötött feltétel alatt, hogy, ha a mai nap és a következő szombat között, a zsidóknak joga lesz testének abból a részből, a melyiket éppen akarja, egy font húst kimetszeni. Ansaldo ur beleegyezett e feltételbe, a zsidó pedig törvényszéki kötelezvényt állított ki róla, kellő tanúságtételekkel ellátva s minden szükséges formasságokkal és elővigyázattal, arra aztán kifizette neki a tiszter aranyát. Ansaldo ur pedig a pénzzel azonnal megszerezte a mi még hiányzott a hajóhoz. És, hogy ha az előbbi két hajó szép vala, e harmadik még sokkal gazdagabban és jobban föl volt szerelve. A két társ szintén fölkesztette a maga hajóit, a val a szándékkal, hogy, a mit nyerni fognak, legyen mind az 6 Giannettojuk. Mikor aztán a hajókból még csak egy szeg sem hiányzott s az indulás ideje elérkezett, Ansaldo ur így szól Giannettohoz: „Fiam, most tehát meggyez s tudod, milyen kötelezettség alatt maradok én. De egyre minden esetre kélek, hogy, ha mégis rosszul találjal járni, legalább azt a kegyet ne vond meg tőlem, hogy akkor is visszatérj hozzám, hogy halálom előtt legalább láthassalak még egyszer s így elégedetten hagyassam itt e világot.”

Giannetto felel: „Ansaldo ur, mindent megteszek, a miről azt hiszem, hogy kedvedre lehet vele.”

Ansaldo ur pedig megáldá s így elbúcsúzik és útra keltek.

(Folyt. köv.)

bolondítani az „ostobákat.” Ilyféle emberek hasonlítanak a bokros lovakhoz, a kik vízbe, tűzbe beugornak, fejfel mek a falnak és hasukkal akarják a hegyes szőlőpöket letörni.

„Nincs ember a világon, a ki nagyobb eréllyel és tapintattal munkálkodott volna nemzetért, mint ezt Andrássy gróf tizenhárom esztendő óta tette; a fanatikuskok szemében neki csak az a hibája, hogy fejfel miért nem kísérelte megdönteni a falat, azaz, hogy miért nem üzent háborút az egész világnak, — hogy így biztosíthatta volna egy egyetlen népket uralmát a többiek fölött.”

A magyar állam pénzügyei

Az ellenzéki „Pesti Napló” írja:

Az állami bevétel — mint értesülünk — augusztus havában is igen kedvezőleg folynak be. E hó 20-ig annyi jött be, mint tavaly augusztus egész havában.

Ez az egy adat is, tudván különben, hogy a deficit fedezésére szükséges kölcsönpénzek már az egész évre biztosra vannak, eléggé bizonyítványra, mennyire alaptalanok a D. Ztg. által közelebb terjesztett azon hírek, hogy a magyar kincstár pénzben megröszült, hogy a napokban tíz millió aranyáradékok kellett a magyar kormánynak nyakra-főre eladni, hogy a zenice-szerajevói vasút ez ideig kiépítése csak azért halasztott el, mert a magyar kormány nem bírta a reája eső egy milliónyi quótát befizetni és hogy a novi-bazári expedíció is csak azért késik, mert Magyarország nem bírja a költségek megfelelő részét beszállítani. A nevezett bécsi lap egész mesterseget úz abból, hogy a magyar államhittel ellen — szerencsére nem messze eljutó — vérszörteket kóboljon. És e hírei máskor is ép oly alaptalanok, mint a mostaniak.

Igy merőben hazugság az az állítás, hogy a magyar kincstár pénzszávara jutott. Az adók jól folynak be, a hiány fedezésére pedig, ha nem lenne is kibocsátható rentemennyiség realizálva, a kölcsön-consortium szükség esetén függő hitel útján kötelezte magát. Szó sem lehet tehát arról, hogy a magyar kincstár részére tíz millió rente nyakra-főre eladott volna. Pozitív mondhatjuk, hogy a magyar kormány számára jó idő óta egyáltalában semmiféle rente sem adatott el. A boszniai vasutakról és megfelelő quótáról szóló mese pedig merő képtelenség. A zenice-szerajevói vasút építéséhez nem kellene se Magyarországnak, se Ausztriának egy garassal sem hozzájárulnia; mert a vállalkozó a maga költségein tartoznék a pályát építeni s a közös kincstár csak egy bizonyos mennyiségű katonai szállítmányt biztosítsa neki. Hogyan tartozott volna tehát a magyar kormány egymaga egy milliót — az egész vasut nem kerülne többé 3.400.000 frtnál — ez évre kifizetni, mikor a vasut a legjobb esetben a jövő év elején kezdene szolgálni a katonai kincstárnak?

Hasonlóképpen hazugság a D. Ztg. említett híre a novi-bazári költségek magyar quótáját illetőleg. Tudomásunk van Szapary gr. pénzügyminiszter azon határozatát nyilatkozatáról, hogy a bevonulás Novi-Bazárba csak akkor fog megindítani, ha meglesz a biztosíték, hogy a költségek a megszállott tartományokra a delegatiók által megszavazott összeg keretén belül fedezhetők. A Magyarországra ebből eső quótáról pedig régen és bőven van gondoskodva.

A sepsi-szent-györgyi kiállítás.

(Háromszék megye t. gazdáinak ajánlva.)

(Folytatás.)

Néztek egy kissé a hűvelyes veteményeket. Az 1872—1878-iki évek átlagában monarchiánk-ból Romániába 4851 metermáza gabonát vittek ki, ebből 1371 a hűvelyes. Az első erdélyi vasút főszállítmánya szintén hűvelyesekből áll, mindez arra kell, hogy ösztönözze Háromszék, hogy paszulyát, lencsét kiállítsa a nagyobb mérvben termelve.

Azt fogják mondani, a gyümölcsnek és kerti veteménynek itteni kereskedése nézve semmi értéke sincs, tehát miért állítuk ki? Pedig éppen megfordítva, igen nagy okunk van arra, hogy az efféle Sepsi-Szent-Györgyön kiállítsa legyen!

Kerti veteményből behozott 1876-ban 12 ezer 489 — 1877-ben 3.521 — 1878-ban csak 956 metermáza, a korai vetemények termelése gyarapodott, a finomabb gyümölcs élvezete Romániában fokozódik, pedig a mi jobb gyümölcsünket még nem is ismerik; sőt 1872—1878-ig mi fizettünk Romániának fölözék és gyümölcsért 39.468 frtot. Felette kíváncsok tehát, hogy az egész országból küldjenek Sepsi-Szent-Györgyre gyümölcsöt. — Meglelő berendezéssel jelentékeny kivitel fejlődhetnék Romániában szemben, mihez csak egy kis letelevőség kell, mert a közvetítők, ha keressük, meg lehet találni; ugyanazok adhatnak el a veteményt is.

Menjünk tovább!

Németországból sajtó és vaját visznek Romániába, az ide 2-ik negyedben birodalmunk 178 metermáza tehénsajtót szállított oda, — a tejgazdasági oszállyban Sepsi-Szent-Györgyön ezt is fel kell tüntetnünk.

A bor- és serkivitel emelkedik, az első negyedben 152, a 2-ikban 580 metermáza sert vittek ki, bort pedig 135, illetőleg 576 metermá-

zást. — Tehát bizonyosan van értelme kiállításunknak bor, likör és ser tekintetében, mert tulajdonképpen ismerik-e borainkat Romániában?

A miképpenlegesen a Székelyföldet illeti, ez az erdélyi asztali boroknak szolgál fogyasztási helyéül, a jobb borok még itt sem ismertek; ha a szállítás olcsóbb lenne, bizonyosan rendes borkereskedés is fejlődhetnék, mert ma a bor nagyobb részt tengelyen jut el a Székelyföldre, ékes bizonyítékul annak, hogy forgalmi politikánk teljesen visszacs és hogy csak ennek lehet tulajdonítatani, ha az ország belsejében nincs élénkebb mozgalom, mert a szekerezés olcsóbb, mint a vasúti szállítás!

Erdélyrészi asztali borainkat Sepsi-Szent-Györgyre, a finomabb pecsenye- és piros borokat pedig az október hó 6- és 7-dikén Brassóban tartandó borkiállításra kellene küldeni, mely utóbbinak specialis célja a borkivitel fejlesztése és emelése.

Szerszám- és épületes kivitelünk örvendtesen gyarapszik; az ide 2-ik évnegyedben 104.492 metermáza (közte tán kevés tűzél fa is) ment ki Romániába, ebből csak 35 metermáza volt finomabb, a fa-árak közül pedig csak 27 metermáza legfinomabb. Szükséges tehát kivált finomabb fátelket bemutatni s faárunk termelését emelni, — mire nevezetes tényezőül szolgálhat a hosszafalusi műfarságzati iskola — mert az idegen fizetembertől csak nem várhatjuk, hogy az erdőbe menjen és ott keresgéljék össze a szükséges fát.

Éppen a fakállításnak van tehát fontos jelentősége s éppen nem nagy dolog, ha a t. nagy birtokok vagy községek a fát jól készült átmetszetekben a tárlatra beküldik. Mert ha ezernyi ezer eladó fatörzsünk van, ha mindig a hiányos kelendősegtől panaszkodunk és mégsem állítunk ki, akkor ezt csak azon sajnós körülmény tulajdoníthatjuk, mely nálunk — fájdalom! oly nagy mértékben uralkodik.

Éppen így vagyunk ásványainkkal is, a délkeleti Erdély vidékén számos értékes nyersanyagot találunk, — a „Nemere” annak idején fel is sorolta őket — ezeknek összegyűjtése sem okoz nagy fáradságot és így értékes, ha nem is nagy számú gyűjteményét lehet összállítani azon községeknek és ásványoknak, melyeknek ipari feldolgozása érdemes és kívánatos.

Még az agyag-árak és a hűvelőkről szeretnénk röviden említést tenni.

Az ide 2-ik évnegyedben 1734 metermáza agyag-ár ment Romániába, mely szám igazolja, hogy az agyagokat és abból készült termékeket a kiállításra bemutatassuk.

Hűvelőből 162 metermáza ment át, de ha tekintjük a tengeri útát, itt is a nagyobb ki vitel lehető, a kiállítás tehát kívánatos.

Egy szóval igyekeznünk kell, hogy jól felszerelt, jól látogatott kiállításunk legyen és éppen azért kívánatos volna, ha Brassó t. iparosait is ez iránt érdekeltené lehetne. Brassó kétségbevonhatlanul Erdélynek legnagyobb piacsa sorságrészünk délkeleti vidéke reá nézve legfontosabb, éppen azért válllatva kell dolgoznunk és végre valóra azon meggyőződésnek kell érvényesülnie, hogy egyenlő érdekeink vannak.

A gazdasági tárlatok minden tekintetben fontosak; egyrészt ismeretessé teszik a gazdát és termékeit, másrészt ösztönzik az iparos szorgalmát. A talaj kisebb-nagyobb termékenységet az emberi munkásság urálja, minden tárlat ennek bizonyítékát nyújtja, tehát a becsúszva sarkalva, a törekvés biztosítva, a siker jutalmazva lesz!

A kiállítás a mezőgazdaság kiképzésére is hat, mert hiszen be van bizonyítva, hogy nem léteznek ennek egy ága sem, hol evel ma meg lehetne elégednünk, a mivel évtizedek előtt be-értünk.

Minél inkább vagyunk még hátra és viszont: minél inkább vagyunk más vidékekkel szemben előre, annál inkább van okunk termékeinket bemutatni. Mert bármily kicsinynek tünjék is fel a közelebbi kiállítás, néhány év múlva okvetlenül haladás lesz utána észlelhető; a ház, mely most mulatkozik, annál értékebb, minél bizonyosabb, hogy a jövőre ki lesz töltve.

(Vége köv.)

Lapszemle.

Az „Egyetértés” szerint a földadó-kataszterről szóló törvény igen jó, ha jól, de igen rossz, ha rosszul hajtják végre. Veszedelem volna abban állni, hogy földadó-kataszter rövid időközönként gyorsan, hamarosan, tetszés szerint készíteni nem lehet. Mostani kataszterünk 24 éves s megközelíti a harmincz évet, mire kész lesz az új. Háromszoros söt négyszeres a vizsgálat abban a kérdésben, vajjon valamely fölbirtok tiszta jövedelme helyesen van-e felvéve. Ezen munkát voltaképpen hivatalból készült, állami közegek által készítették. Ez a munkálat összegéből — nagyjából a múlt 1878-ik évben már elkészült. De törvénytelenséggel állították össze, mert munkálataiknál a gazdaközönség által választott járási becsült teljes mértékben mellőzték. E törvénytelenség helyrehozását rendelte meg az idén a pénzügyminiszter. S az ide munkálatnak voltaképpen ez a feladata. Ezuttal csak a magyar gazdaközönség figyelmét akarjuk felhívni arra, hogy a kataszter alapját képező osztályozási és tiszta jövedelem kimutatási munká-

lat nagyban, egészben éppen most, éppen az idén készül. A magyar gazdaközönségnek részen kell állania. Nem kell feledni, hogy Tisza Kálmán-féle emberek állanak a kormányban és kormány élén, kiknek kisebb gondja is nagyobb annál, mi lesz e szegény országból néhány esztendő múlva, csak 6k maradásának miniszterek.

A „Pesti Napló” írja: „Bűszke vagyok rá, hogy megállapítottam azon elvet, hogy a külügyi hivatal vezetése a két parlament szavazata alól elvonassék”, — e szavakat mondotta gróf Andrássy Gyula egy párbeszédben. E szavak a törvénybe ütözkének. Magyarországon okvetlenül nagy csodálkozást és általános visszatartást fog-nak előidézni. Ugy látszik, Andrássy teljesen elvesztette érzékét a magyar szabadság és alkotmányos élet iránt, különben így nem beszélhetne. És valóban így kell lenni, mert különben nem hihihede, hogy ily nézetek mellett pártot teremthet magának Magyarországon, melylyel a Tiszakormányt támogatja. Még sokat irhatnánk Andrássy journalistikai exposéjáról, de legyen ennyi elég annak bebizonyítására, hogy nem mind arany a mi fénylik. S ha Andrássyt a külföldi lapok agyondicsérik s a honi sajtó nem, az sem valami hízogly egy külügyminiszterre nézve. Időközben Andrássy elutazott Gasteinba barátjához, Bismarckhoz — talán bizony ettől kér külügyminisztert Ausztria-Magyarországnak?

A „Magyar Lapok” szerint Andrássy gróf Bismarck meglátogatására Gasteinba, csapataink újabb occupatióra Novi-Bazár felé keltek utnak. — A Bismarck-cultusz megszerzte Andrássy gróf számára mintaképének jókarátát, de csak olyan jókarat volt ez, minőben leereszkedő protectorok szoktak megszorult embereket részesíteni. Bismarck monarchiának területén időzik, s nem 6 tesz látogatást, mint a közönséges udvariasság megkívánná, „barát”-jánál, hanem ezt „kéreti” magához. Ez a módja találkozásuknak bizony nem valami nagyon megisztelt se a monarchiára, se Andrássy grófra nézve. Külügyminiszterünk bőven megiszogált a német cenzellár grátiájáról. — Nem csoda, ha most, midőn távozai készül, valamennyi németországi lap tulli-citálja egymást Andrássy gróf államférfini nagyságának és érdemeinek magasztalásában.

Az „Ellenőr” üdvözi a budapesti 17. nemzetközi gabona- és magvásár alkalmából a főváros falai közt megjelenő vendégeket. Tudjuk, hogy számuk nem fog sokra menni, nem különösen a valóban „nemzetközö”-é. Különben sem igen van mit kínálniuk a külföldnek e magvásárlunkon. Isten keze nehezedit ránk ez évben megint s azokat a rendkívüli kilátásokat, melyek még kora tavasszal epochalis igérkeztek tenni számunkra az 1879-ét: árverék, szárazság, jégeső, rozsda stb. teték tönkre és változtatták át csaknem belföldi inséggé. Ohajtuk, hogy fővárosunk Magyarország és a Kelet gabonakereskedelmének váljék emporiumává; ohajtuk, hogy Kelet termelőinek s Nyugat fogyasztóinak fővárosunk szolgájon kereskedelmi gyupontul. E célunk azonban nemzetközi vásárainak eddig sem felelt meg, miután ha nagyobb számmal jelentek is meg rajtuk külföldi vevők, mint ez idén várható, az eladók azonban egytől-egyig hazabeliek voltak és sem oláh, sem déloros gabona nem jött rajtuk forgalomba. — Az ezekben való kereskedelmet iparkodjanak üzletköreink Budapestre terelni. — E módos, nem „nemzetközö” magvásárok által lehet és kell Budapestet a kelet-európai gabonakereskedés legfontosabb emporiumává fejleszteni. sőt e módon elérni azt, hogy virágzó malomipara a keleti gabonát ne is eressze tovább magképen, fixirozza azt itt, hogy azután liszté feldolgozva szállítsa Nyugatra, miképp a sertéskezeskedésnél oly kitűnő eredménnyel már évtizedek óta van gyakorlatban a kőbányai hízaladók által.

A „Hon” szerint az ellenzéki lapok a szabadelvű párti corruptióról költött híreiket most már újabb rosszitott kiadásban tárlják föl a közönségnek. Most már azon kezdik, hogy előbb kiküldik a denunciatiókat egy külföldi lapnak, akkor azokat, mint a külföldi indignatiójának tanubizonyoságot visszafordítják magyarra (a saját magukra halmozott magasztalásokkal együtt) s aztán hivatkoznak ezekre, mint documentumokra, hogy ime milyen corruptált az egész kormány-párt. Soha Magyarország legdühösebb ellenségei ennél rosszakorábban meg nem támadták magát a magyar nemzetet. De ha ez a méltatlan elítélés az ellenségeink részéről rosszakarat volt, hát a hazánkiai részéről mi csoda? Óltség! Újjabb vádjak, hogy több kül- és belföldi bankár, pénztőzsér azért kapott magyar nemességet, mert a kormányunk pénzt adott a választási költségekre; ezen a pönzen vásárolta meg a kormány a magyar nemzet többségét, hogy az ilyen zilált vagyoni helyzetű képviselőket válasszon meg, a kikkel azután a kormány föltétlenül rendelkezik. Azt mondják, van egy hatalmas pénzember, a ki a vasuti ügyek keresztülvitelénél óriási összegeket osztott ki a „kormánypárti képviselők” között. Ki ez az ember? Nevezétek meg! Kik azok a képviselők, a kik ez ember által ily módon, ez okból megajándékoztattak? Nevezétek meg őket! Ha van ez állításban egy igaz szó, követeljük, hogy ezek az összegek az ország pénztárának visszafizetése-senek. — Miért nem sürgetik ezt? Ha vannak adataik, ha ismerik ez embereket? Miért teszik nekik e helyett bizonytalan vádakkal egy egész pártot, egy kormányt, a nemzet többségét becsé-

melelni? Egy nevet hoznak ugyan az ügygel kapcsolatba. Hieronymi, a közlekedési miniszterium államtitkárát. Ugy tudjuk, hogy ezért Hieronymi sajtópórt fog a hazai ellenzéki lapok és a „Kölnische Zeitung” ellen indítani. Ezt kötelessége is teni. A legkeservebb vád végre az ellenük, hogy kormányunk a magyar nemességet most is azért osztogatják, a miért ez előtt: harci virtusokért, szellemi érdemekért, tudományos előhaladásért, és nemzetgazdasági és pénzügyi szolgálatokért. — S ebben semmi hibát nem lehet keresni. Az ellenzék lapjai kiválogatnak néhány ilyen új nemest, s hogy azoknak az érdemeit könnyebben lezárthassák, egyenlő elhallgatják például azt, hogy a magyar tudományos akadémiánál huszezer forintos alapítványt tett. — A nemesség és érdemrendosztás ressortja Wenckheim Béláé volt. Producáljanak csak egyetlen egy okiratot a felfutótól, a miből kiderülhet, hogy a megnevezett, vagy decorált urak nagyobb összeget tettek le, mint a mekkora nyilvánosan nyugtáztatva, a hazai közügynek hozott áldozatképpen. — S ha ezzel készen lesznek, akkor producáljanak a szabadelvű párt választási elnökétől, Gorove Istvántól, egyetlen egy levelet, vagy szóbeli tanúbizonyságot, miszerint ő valaha valakit megbízott volna azzal, hogy a kezén levő összegből egyetlen egy embernek a szavazatát a szabadelvű párt részére pénzen megvásárolja. Az ellenzéki coriphaeusok vak dühökben nem veszik észre, hogy a midőn ezt a vádat a világba lökik, a szabadelvű pártnak s a volt Deákpartnak két legbiztosabb, legsértethetlenebb jellemű férfit keverik a leggyűlöletesebb érdemrendschacherozás, pénzfelrekezelés és lélekvasárlás gyánujába.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. aug. 28.

— **Nyári színház.** Gabányi Árpád sikerült új bohóza: János és János, tegnap másodszor még nagyobb tetszést aratott, mint először. A darab néhány igen szerencsés vonásokkal rajzolt comicas alakja (Bourbillon, Peruchotte, Absynth), valamint néhány valóban francziás leleményességgel és szinpadai érzékkel kidolgozott szövevényes jelenete, utó meg aztán a Szentgyörgyi (Bourbillon), Gabányi (Absynth) és Bokodi (Peruchotte) pompás humora és frappans alakítása szakadatlan derűltségben tartották a közönséget. Természetesen mindezeket, mind a szerzőt minden felvonás után zajosan kitapsolták. Egyes közreműködők meg is érdemelték ert, de maga az előadás egészben véve nem volt olyan gyorsmenetű, sőt imitt-amott a bonyolodottabb végjelmenetekben nem is vágott eléggé egybe. Persze gondosbabb készültséget kelene követelnünk; csak az a baj, hogy a közönség a legjobb darabra is, ha mindjárt mindjárt meg egyszer úgy tetszett is, alig tudtunk akkor continenst szolgáltatni, mely megtöltön bár egy pár zártlétsort. Hjal nagy baj, hogy Kolozsvár kis vidéki város, melynek csak egy színházi közönsége van, egy körönséggel pedig képtelenség mindennap szűfolt házat csinálni; hanem azért a meggondolatlan hígeszség mégis folyvást azon lovagol, hogy Kolozsvárt éjjel-nappal, télen-nyáron nyitva legyen a színház. Bizony a ki totalliter meg akarja buktatni a kolozsvári színházat: az ennél czélszerűbb expedienst nem is ajánlhat.

— **Molnár Györgyről,** színházunk művezetőjéről, azt hirteli a „M. Polgár”, hogy nem régebben beadta lemondását a művezetőségről; de az ok, melyért ez történt, kiegyenlített s egyelőre (igy) Molnár maradni fog. A „M. Polgár” továbbá azt is tudja, hogy a casus belli valami színházi kanapé-processus volt egy szerep fölött, melyet Molnár okvetlenül Halmainé asszonynyal akart eljátszani, míg az igazgatóság egyik tagja Pálmai Ilkának szánta. Eddig a „M. Polgár” hirtelése, melyből az tűnik ki, hogy a „M. Polgár” vagy tévesen informáltot vagy tévesen akarja informálni közönségét. Először nem egészen correct abbéli állítása, hogy Molnár beadta lemondását a művezetőségről. Molnár ugyanis szemben azzal, hogy az igazgatóság egyik tagja: Ferenczi Miklós ur több ízben illetéktelenül beavatkozott a művezetői hatáskörbe s ezáltal bénította a szakaszerű művezetést, az igazgatósághoz intézett nyilatkozatát kijelentette, hogy ha az igazgatóság nem tartja meg öt (Molnár) önálló művezetői hatáskörében, melyért ugys felelős, kénytelen lesz állásáról visszalepni, egyuttal szóval azt is kinyilatkoztatván, hogy jövőre az igazgatóságtól Ferenczi Miklós ur aláírásával ellátott írásbeli rendeleteket nem, hanem csak olyanokat fogad el, melyeket az igazgatóság nevében valamelyik más igazgatósági tag irt alá. Ez tehát nem annyit jelent, hogy Molnár beadta volna lemondását a művezetőségről, hanem csak egyszerűen megvédelmezte oly súlyos felelősséggel egybekapcsolt, de épen azért szükségképp független művezetői hatáskörét az illetéktelen beavatkozások ellen. Másodszor az sem felel meg a valóságnak, hogy egy szerepet (Ophelliát Hamletben) Molnár György okvetlenül Halmainéval akart eljátszani, ami ugy látszik feltüntetni a művezetőt, mintha ő egyik vagy másik primadonna mellett akarna egyoldalul álláspontot elfoglalni. — E szerepet ugyanis épen a mű-

vezető egyenesen Pálmai Ilkának osztotta ki, aki azt be is tanulta; azonban pár nappal az előadás előtt hirtelen rosszullevén, a művezető, nehogy a játékrend megzavarása, Halmainét szolgáltatta föl a szerep eljátszására. Ez ellen szóltat fel aztán az igazgatóság egyik tagja: ismét Ferenczi ur s beleavatkozva a művezetői hatáskörbe, követelte, hogy a játékrend megzavarásával a kitűzött előadás halasztassék el és a szerep bágyságát meg Pálmai Ilka asszonynál. — A művezető, ki ezt a repertoire érdekével nem tartotta összeegyeztethetőnek, természetesen sigen helyesen visszautasította a teendőbe való illetéktelen beavatkozást. Tehát nem arról volt szó, hogy Molnár Halmainéval, hanem ellenkezőleg az igazgatóság egyik tagja akarta okvetlenül Pálmai Ilkával eljátszani a kérdéses szerepet. — Ennyiből állott az affaire, melyet a „M. Polgár” sajtáságos stylusában kanapé-processusnak keresztel. E helyreigazításokat szükségesnek tartottuk, ámbár megvalljuk, hogy mi részünkről a legkevésbé sem tartjuk esélyesnek, sőt még megengedhetőnek sem az intézet ilyes belső, szinfalomgötti ügyeinek nyilvánosság elé való hurokolását. Ha a „M. Polgár” igazán szívén hordozza színházunk érdekeit, sokkal helyesebben járna el, ha az ilyen házi dolgokat nem tálnál fel olvasóinak, mert ezzel igazán csak kovácsát készíti elő jövő surlódásoknak, amivel szemben nagyon elkopatott hypocrisis abbéli óhajának kifejezést adni, hogy ilyesmi jövőre nem fog ismétlődni.

— **Tűz volt tegnapelőtt** (kedd) éjjel tizenegy és tizenkét óra között a csertőri malomhoz vezető úgynevezett új utcán sáikortban. Egy ház gyalt meg; szerencsére azonban csendes idő levén, daczára annak, hogy a legett ház közelében többnyire náddal fedett épületek vannak, a városi tűzoltók gyors megjelenése és erőlyes működése folytán a tűz tovább terjedése csakhamar megakadályoztatott. A háztulajdonosok már csak saját érdekből is igen jól tennék, ha az éjjeli tűzveszélyek alkalmával ablakaikat kivilágítanák, hogy az oltani sietők ne legyenek kénytelenek oly korrom sötétben botorkázni, mint ez legtöbbszörre történni szokott.

— **A Kis-Szamos** medréről a vizet szeptember 1-én reggel 8 órakor elfogják és csak 9-én reggel 6 órakor fogják ismét visszabocsátani a monostori nagy gátnál. E rendszabályra, mely azért vált szükségessé, hogy a Kis-Szamoson levő zsilipek és gátok kiigazíthatassanak, figyelmeteljük az egész városi közönséget.

— **Az iparos tanoncok** főlvétele és iskoláztatása tárgyában városunk képviselő-testülete tudvalevőleg egy szabályrendeletet alkotott, mely a miniszter helybenhagyását is megnyerte. — E szabályrendelet szerint a bizonyítvány s illetőleg szabaduló-level, melyet az iparos inasának az ipartörvény értelmében kiállítani köteles a felszabaduláskor, csak ugy lesz érvényes, ha az iparhatóság (rendőrség) vagy az illető ipartársulat által hiteltelített, ezek azonban csak akkor fogják hitelesíteni, ha az illető tanoncz az ipariskolák igazgatóságának bizonyítványát igazolják, hogy az ipariskolák kielégítő sikerrel látogatta. Figyelmeteljük tehát a szabályrendeletre mind a szülőket, kik gyermekeiket valamely iparoshoz adják mesterségtanulásra, mind az iparosokat s különösen azokat, kik nem tagjai valamely ipartársulatnak, mert a hatóság szigorúan fog eljárni a szabályrendelet végresajtása körül; különben az új rendszabályt a tanács egy rendelete szerint már a folyó évi szeptember havával megnyitól új tanévben életbe lépteti. Bővebb tájékozás végett idősebbeknek tartjuk ide iktatni az egész, miniszterileg helybenhagyott szabályrendeletet, mely így szól: Szabályrendelet az iparos tanoncok főlvétele és iskoláztatása ügyében. 1. §. Az ipartörvény 41. §-a értelmében az iparos tanoncok főlvétele (fölszorgodtatás) írásbeli szerződés mellett történik. Ha a felek úgy kívánják, hogy az ily szerződést az iparhatóság állítsa ki, vagy legalább hitelesítse, ezt az iparhatóság csak azon iparágak tanonczainál teljesíti, a melyekre nézve a város területén társulat nem létezik, minden más iparágnál a szerződés kiállításával és hitelesítéssel az illetékes társulat van megbízva. 2. §. Haszonlag, ha a felek azt kívánják, hogy a tanviszony befizetéséről szóló bizonyítványt (szabaduló levelet), melyet az iparos az ipartörvény 47. §-a értelmében tanonczának adni tartozik, az iparhatóság vagy az illető ipartársulat állítsa ki vagy hitelesítse, ezt az utóbbiak csak azon esetben teljesítik, ha az ipariskolák igazgatóságától kiállított bizonyítványból meggyőződtek, hogy a tanoncz az ipartörvény 42. §-a c. pontjának elget tett, azaz: hogy az ipariskolák kielégítő eredménnyel látogatta. 3. §. A törvény értelmében minden tanoncz köteles a városon fennálló (esti vasárnap) ipariskolába járni, valamint minden iparos köteles tanonczát ezen iskolába járásra szorítani. — A törvény rendelkezésének pontosabb végrehajtása és ellenőrizhetése szempontjából a tanoncznak a beiratásánál fel kell mutatni az ipariskolák igazgatósága előtt a szabályszerű felvételi szerződést. 4. §. Az iparhatóság az általa kiállított vagy hitelesített főlvételi szerződésért 1 ftt 50 kr., a tanviszony megszűnését tanúsító bizonyítványért 3 ftt díjt vesz, a melyet az ipariskolák pénztárába szolgáltat be. Az ipartársulatoknál e díjakra nézve alapszabályaikban van gondoskodva. Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósági bizottságának

1879. március 24-én tartott közgyűléséből. Simon Elek, s. k. kir. tanácsos, polgármester. Lugosi István, s. k. főjegyző.

— **A török sebesültek pénze ügyében.** A mit Kerekes Sámuel ur a „Kelet” 192-ik számában állít, — mintha az a török sebesültek javára gyűjtött összeg, melynek hova tűnto iránt kérdést tettünk, az ő kezéhez nem folyt volna be: nem igaz. Meghazudolja magát Kerekes ur a saját lapjával a „Marosvidék”-kel. A melynek 1878 évi január hó 6-diki 1-ső számában ezt mondja: — „A török sebesültek javára lapunk szerkesztőségéhez (a a török consulatushoz Budapestre felküldött összeg után) az 1877. év végéig betolyt: — itt következik részletezve 376 ftt 85 kr. — s azt megbizatásunk értelmében az említett czélra felküldhetjük. — Tudta tehát Kerekes ur, hogy ezen pénzeket hová kellett volna küldenie s most, másfél esztendő mulva, kétszeri felszólítás után a „Kelet” idézett számában valami „tekintélyes kezek”-re utal, hol a nyugták volnának. — Közben ezek kezelésében nincs „tekintélyes kéz”; tekintély a nyilvánosság. Ama pénz a nagy közönség kegyelele adta egybe, arról nem egyes „kezek”-nek tulajdonosa előtt kell számolni, hanem a nagy közönség előtt. A gyűjtés nyilvános volt, akár kitől (név alatt), vagy névtelen adakozótól) elfogadták a pénzt: nyilván számadást követelhet akárki. Ne kérdezősködjék tehát Kerekes ur, ki érdeklődik ezen készpénz iránt, hanem szokják ahhoz a gondolathoz, hogy: joga van mindenkinek tudni, miképen sáfárkodnak a nyilvános pénzekkel. Ha Kerekes urnak kedves a reputatioja — melyre kényeskedik rejtelines feleltetésben — ne foltozassa ilyen hitvány kelmékkel: valótlanosságokkal, titkolózással. Álljon ki a nyilvánosságra s mondja meg határozottan: hol van az a pénz, melyet az ő kezére és felelősségére bízott a nagyközönség 1877-ben. Most csak az 1877-ik érieket kérdezzük; jöhet idő, mikor más czélokra eszközölt gyűjtései iránt fogunk érdeklődni. Mi nem támadjuk meg Kerekes urat; mi keresztes a nyomtalanul eltűnt pénzt, mely a török sebesültek javára a „Marosvidék” szerkesztőségéhez adatott össze. Keressük a „Marosvidék” szerkesztőjét, keressük a „tekintélyes kezeknél”, és keressük mindenütt, a míg megtaláljuk. Sajnáljuk azt, hogy a „Marosvidék” szerkesztősége a közönségnek a nyilvános ellenőrködés egyetlen eszközében, a sajtóban vetett nagy bizodalmat kockáztatja, ezen pénznek rejtelines kezelése által. Marosvásárhelytől, 1879. augusztus 25-én. Több érdeklődő.

— **A dícső-szent mártóni** „báró Eötvös” nevet viselő állami elemi felső népiskolában, ugyszintén az állami elemi leányiskolában az 1879—80. iskolai évben a beiratás f. év szept. hó 1-én lesz, ennél fogva felkérnek mind azon tisztelt szülők és gyámok, kik a nevezett intézetekben akarják gyermekeiket taníttatni, hogy a fent kitett napon alólírotnál jelentkezzenek. Beiratási díj 30 kr. tandíj egy évre 2 ftt.

— **Pályázat.** A dícső-szent mártóni állami elemi és felső népiskolában 16 szegény tanulóknak ingyen lakás adatik, felhivatnak mindazon tisztelt szülők és gyámok, kik fiaikat a nevezett intézetben akarják taníttatni, és azingyenlakáshoz igényt tarthatnak, hogy f. év és hó 31-ig kérelmeket szegényeségi bizonyítványt nyújtó alólírothoz annyiaval is inkább adják be, mivel a később érkezők tekintetbe nem vétethetnek. Kelt D.-Szt.-Márton, 1879. augusztus 18-án. Székely János, igazgató.

— **Nagy-Szebenben** szombaton egy pincében, melyben a Wagner-féle anyagkereskedésből egy tanuló és egy napzamos petroleumért mentek, vígyázatlanságból meggyult az ott hordókban elhelyezett petroleum; szerencsére, a vígyázatlan inas és napzamos megmenekült, de a készletből nem lehetett semmit megmenteni, sőt nehogy nagyobb veszély kerekedjék, a pincze összes nyílásait bedugták; így aztán mi baj sem történt más, mint hogy a petroleum a pincében mind elégett.

— **Öngyilkosság.** Nagy-Szebenben vasárnap délután egy Sch. F. nevű könyvkereskedősegéd, ki rokoni látogatására ment le Bécsből oda, revolverlővéssel véget vetett életének.

— **Gambettáról** egy kis röpirat jelent meg „Gambetta intime” czim alatt Ju'es Lafittetől a „Voltaire” szerkesztőjétől, ki a téves adatokat kívánja helyreigazítani. A röpiratban érdekes a következő fejezet: „Gambettának sohasem volt vagyona. Mint tanuló igen szegény életet élt, ugyszintén mint képviselő a császárság alatt a latin negyedben. Mint a nemzeti védelem vezére adósságokkal terhelten hagyta el hivatalát. A „Republique Française” jövedelme csak épen a megélhetést biztosította számára. A reactionárius újságok fényűzéséről, palotáról, lovarkról, nagy háztartásról beszéltek. Fényűzés! ... Egy szoba, melyet újsága jövedelme csak a legszerényebben engedett bebutorozni, képezte Gambetta összes luxussát. Egyetlen szolgáló volt mellette. Dubochet, az ismert republikánus milliomas múltal joggal gondolta, s azt nem egyszer barátai előtt is kinyilatkoztatta, hogy pártvérenek nem ártana a nagy vagyon, ki oly ellenfelekkel áll szemben, kik gazdag pénzforrások fölött rendelkeznek. Ő, kinek társasága oly gyakran megnyitott, valahány-

szor pártzél körül forgott a dolog, nagyon jól tudta, hogy minden, a mivel Gambetta bírta, hasonló czélra fordítatnék. Szándékáról, hogy fölajánlja vagyonát neki, csak egyetlen egyszer szól barátja Gambetta nyelvében. Épen a Genfi-tó partjain sétáltak, hol a millionárius pompás házai tűntek szemükbe. „Melyik tetszik önnek a legjobban?” kérdezte Dubochet. „Amaz” felelt Gambetta, mi közean a Château de Crètesre mutatott. „Jól van, jegyezte meg Dubochet nevetve, egy szép napon az öné lesz.” Dubochet halála után az a hír keringett, hogy Gambetta lett örökös. Valóban azonban Dubochet minden vagyonát természetes örökösei Guichard és Armand asszony örökölték. Az utóbbi nagybátyjának kívánságát vélte teljesíteni, midőn nagybátyja barátját arra kérte, hogy fogadjon el tőle 2.000.000 franknyi összeget. Gambetta azonban barátságos visszautasítással felelt, s azt kívánta, hogy ezt meg se tudja senki.

— **Hollóvadászat Franciaországban.** A Forry-féle közoktatási törvény emeletése óta Franciaországban igen sok ellensége van a papoknak, gyakrabban fordulnak elő apróbb tüntetések ellenük. Közélebb ismét egy, a papok ellen intézett merényletet emlegetnek, mely ezuttal Páris közepén ment végbe. F. hó 21-én este ugyan- is nyolcz óra után, két áldozár: a corbeili plébános és vicarius, haladt keresztül a Bastill-téren, hogy a lyoni vaspálya indóházához menjenek, miután vissza akartak utazni Corbeil-be. A Keller utczában hirtelen egy csapat síheder veszi őket körül s akadályozza tovább menésüket. A lelkesek minden intése, hogy hagyják őket békén tovább menni, eredmény nélkül marad; sőt lassan-lassan öregeb- bek is csatlakoztak a fiatalok csapatához, ugy, hogy a támadok mintegy 3000 főre felszaporodtak. Ekkor aztán uemcsak a gunyolás, hanem a ködöbálás is kezdetét vette a papokra. A néhány munkás meghívására ott termelt négy rendőr erre védelembe fogva a lelkeseket elkísérte azokat nagynehezen a Szajnához, a hol azonban formális háboru tört ki a papokat védő zsoldárok ellen, mivel a csöcselők a két papot a Szajna vizébe akarta fojtani. E válságos pillanatban tört elő újabb 12 zsoldár más rendes katonák kíséretében, kik aztán kivont karddal hatoltak a tömeg közé s a megrémült papokat szerencsésen a vasuti indóházba beszállították. Ez a lefolyása a harmadik „Chasse aux corbeaux”-nak (vadászat a hollókra), ahogy a petroleum s a papok elleni merényleteket elnevezni szokta. Sőt egy bizonyos Taxit Leo nevű firkász röpiratában nyíltan fel is szólítja e „vadászatra” a népet.

— **A spanyol király házasságáról.** Arcachonból jelentik f. hó 23-ikáról: Alfonz király látogatása Erzsébet és Mária Krisztina főhercegnőknél tegnap este 7 1/2 órától fél tízig tartott. Uzsonna volt, mely után Erzsébet főhercegnő, leánya és a spanyol király kikoicsztak. Este 10 órakor a király visszatért szállására, hol miniszterei várták. A király nyíltan mutatta, hogy első találkozás a főhercegi családdal boldog hangulatba hozta. Ejjőkor a király elbucszott körmeneztetől, mely el van ragadtatva a dolgok menetétől. Ma reggel a király 7 órakor kelt; 9 ig Tetuan herceggel és Molins marquisval dolgozott, fogadta az oldenburgi herceget és Konstantin orosz nagyherceget. Sétált tett az erdőben és a parkban és reggelire a Bellegarde villába ment, hol a két főhercegnőn kívül csak még Schloissnigg báró és neje, Tetuan herceg, Molins marquis és Decazes hg. voltak jelen. A reggeli után ezek is visszavonultak és a király a két főhercegnővel egyedül maradt a kertben. Hallották őt élköken beszélgetni. A tarsalgás francia nyelven folyt. Délután a király a tengeren vízi sétát tett; este ismét a Bellegarde-villában ebédelt leendő nejevel és ennek mostoha anyjával. Erzsébet főhercegnő Mária Krisztina főhercegnőnek gyönyökök kirakott arczképét ajándékozta a királynak.

— **82 éves korában gyermeket szült.** Egy Bolnyáncz Kalia nevű száznyven éves asszony halt meg a mult hétén Tiflisben. Sohasem volt beteg, csak a halálát megelőző négy-öt nap. 15 éves korában ment férjhez, s hat — még élő gyermeket szült, kik közül a legidősebb épen 82, a leg fiatalabb 57 éves. Utóljára tehát 82 éves korában szült. Utódainak száma 52, kik mindannyian a legjobb egészségben vannak.

— **Fatalis sajtóhiba** csuszott be lapunk tegnapi számába, t. i. a „Belöld” című rovatban megjelent két vidéki levélnek végét, a lap összeállításánál nagy ügyesen összecserélték, minek folytán a Cs. Gorbórl keltezett levél végét, a fogarasi levélben, az utóbbinak befejezését pedig a Cs. Gorbói levélben találja fel az olvasó.

A szerkesztő postája.

N. Szebenbe. Ily hangon csak felekezeti lapban tárgyalható ezen ügy. Mi mint politikai lap nem szegődhünk semminemű felekezeti áttérés magaslati közé, valamint nem támadhatunk meg senkit, ha a törvény határain belül e tekintetben akadályokat támaszt. A mi a bajorországi Horn t illoti, magunk is sokat hallottunk a zárdában való garázdálkodásairól s nevelésügyi szempontból kiindulól, a tényekre fektetett tudósítások elől nem zárjuk el a tért.

— Sz. Kereszturra. Nem találunk oly égrekláló bűnt abban, ha valaki a tanodai vizsgálaton ugy találta, mintha a leányok tulhaladták volna a fiukat, hogy e miatt egy ives menyörgést erőszakkal meg a czikkirő ellen.

— Nyáradi Dénes urnak Maros-Ludasra. Készíjessék elismerjük itt is, hogy az „erdélyi rész” iparfellegelőt egyrészt egy Bázán rendezett táncvigalom alkalmából 8 fttót vettünk. Ez összeget átszolgáltattuk az egytel pénztárnokának, Móricz István urnak, a ki nyilvános havi nyugtáiban ezt különben is közzé teendi.

„KELET” magán távirata.

Feladatott Budapest, aug. 28. 1 ó. 35 p. éjjel.
Érkezett Kolozsvára, aug. 28. 1 ó. 45 p. éjjel.

Gr. Andrassy, Dóczy és Péchy miniszteri tanácsosok kíséretében érkezett Gasteinba. Fél tizenkettőtől fél hétig volt szakadatlanul egyedül Bismarekkal. Mit tárgyaltak nem tudni, mondják, Bismarek a látogatást Bécsben viszonzni fogja.

Távíratí tudósítás

a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzetéről auguszt. 25 ről.

Gabona	F a j	Ára 100 klg	
		től	ig
		frt	kr
Buza	bánsági tiszavidéki pestvidéki fehérmezei bácskai	11 45	11 90
		11 70	12 20
		11 60	12 10
		11 70	12 20
Rozs	magyar	7 80	8 15
Árpa	takarmany malata	6 70	7 —
Zab	magyar	5 50	6 10
Tengeri	bánsági másnemű	6 40	6 50
Repeze	káposzta	10 7/8	10 7/8
Köles	bánsági magyar	9 7/8	10 1/8
Szakany (Uszacs)	buza tavaszra szállitandó	12 30	12 35
	Szept.-Oktre szállitandó	11 50	11 55
	rozsa tavaszra szállitandó	—	—
	teng. Májusra—junira szállit.	—	—
	repeze káposzta Aug. Szept. száll.	11 7/8	12 —
	bánsági Jul. Aug. szállit.	—	—
szesz (ny.)	100 liter százalékként.	31	—

Árték- és váltófolyam.

1879. augusztus 27.

Magyar aranyáradek	90.45.
„ kincstári utalv.	1 kibocsát : —.—
„ 2 „	—.—
„ keleti-vasut elsőbseg 2 „	82.—
„ állami kötvény 1876 év	72.75.
„ vasuti kölcsön	110 —
„ földterhermentesítési kötvény	86.75.
temesi „	84.50.
erdélyi „	86.—
horv. slavon „	87.—
magy. szőlődezmá váltáság	—.—
Osz. egyseges államadósság papirban	65.45.
„ ezüstben	67.45.
„ aranyáradek	78.55.
1860. államsorsjegy	124.—
Osz. nemzeti bank részvény	826.—
„ hitelrészvény	251.50.
magyar. hitelbank	243.50.
Ezüst	—.—
Cs. k. arany	5.50.
Napoleon'dor	9.28.
Német birod. mark	57.03.
London	116.85.

A Krasznai-pár jutalmára Sacher Masoch udvari vígjátéka.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

(A nyári színházban.)

Kolozsvárt, csütörtökön, augusztus 28. 1879.

Mária Theresia

és a

szabad kőművesek.

5 felvonásban.

Helyárak mint rendesen.

Az előadás kezdetét kétszeri esengetés jelzi.

Kezdeté fél 8 órakor.

Vége 10 előtt.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Békésy Károly.

„Tisza” biztosító társaság.

F. é. aug. hó 17-én tartott meg D-breczenben a „Tisza” biztosító társaság hatodik rendes közgyűlése.

Az igazgatóság által beterjesztett jelentés és az 1878-ik évi zárszámlák e társaság ügyeinek öröndentes lemdületét mutatják, s tanúságot tesznek a vezetős szakértelmes sáfárkodásáról, mely által elérte azt, hogy a „Tisza” ma már teljesen consolidált és kétségtelen biztosítékot nyújtó hazai vállalatnak sorában foglal helyet. A lefolyt üzletv. bőséges leírás és tartalékozás után 23 706 ftt 28 kr. nyereséget hajtott, az egy-egy részvényre eső 2 ftt osztalék f. évi szept. hó 2-ikától kezdve lesz kifizetve. A vagyonkimutatás 2.335,739 ftt 98 kr biztosítéki alapot tüntet ki.

A közgyűlés előismeréssel vette e jelentést tudomásul s az igazgatóság javaslatait egyhangul elfogadta, a jelenlegi igazgatóságot egyhangul újra megválasztotta. Felismerjük még, hogy a közgyűlést megelőző napon nagy számú tekintélyes részvényes értekezletet tartott és abban Debreczen város polgármestere elnökléte alatt, meggyőződővén a társaság felvirágzásáról és teljes garancia képességéről, — elhatározta azt tehetőség szerint támogatni és minden részvényesnek erkölcsi kötelességévé tette a társaságot köreiben ajánlani, a saját tüz-jg- és életbiztosításait pedig kizárólag a „Tisza”-nál eszközölni.

KÉZI és FALI
TÉRKEPEK.
ATLASZOK,
FÖLDGÖLYÖK.

Stein Jánosnál
KOLOSZVÁRT.

A
M. KIR. EGYETEMI NYOMDA
KIADVÁNYAINAK
FŐRAKTÁRA.

ISKOLAI KÖNYVEK.

A bekövetkezendő tanév alkalmából van szerencsém tudósítani a n. érd. tanár, tanító, nevelő urakat és tanuló ifjúságot, hogy könyvkereskedésemben, hol az iskolai irodalom kiváló figyelemmel van képviselve, mindenféle

ISKOLAI KÖNYVEK, TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

egyetemek, gymnasiumok, képezdek, ipar és polgári iskolák, elemi- és néptanodák, valamint magánintézetek számára legnagyobb választékban és előnyös feltételek mellett kaphatók.

Tisztelettel kérem ez okból a nagyobb megbízásokat idejekorán kezemhez juttatni, hogy a kívánt példányok száma iránt tájékozhasssam magamat folytonos megrendeléseimnél, és hogy a megküldésben késedelem ne történjék.

Tömeges megrendeléseknél, pontos szolgálat, kedvező feltételek és jutányos árak biztosítása mellett tiszteletpéldányokat, saját kiadásaimból pedig ingyen példányokat bocsátok a t. megrendelők rendelkezésére, szegényebb sorsu tanulók számára.

Czim- és árjegyzékkel az iskolai könyvekről, úgy nemkülönbön bármintemű könyvjegyzékekkel kívánatra azonnal és ingyen szolgálok.

Stein János

könyv-, mű- és zeneműkereskedése.

SZÓTÁRAK,
NYELVTANOK
és
TÁRSALGÁSI KÖNYVEK.

Stein Jánosnál
KOLOSZVÁRT.

A
SÁROSPATAKI REF. FŐISKOLA
ÖSSZES KIADVÁNYAINAK
FŐRAKTÁRA.

ISKOLAI KÖNYVEK.

„THE GRESHAM“

életbiztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók:
Budapest, Fer. József-tér 5.

Ausztiai fiók:
Bécs, Opernring 8.

A társaság vagyonát
Evi bevétel biztosítók és kamatból 1878. június 30-án
Kifizetések biztosítói és jár d-ki szerződésnek a visszavásárlások stb.
után, a társaság fennállása óta (1848) 18bb mint
A legutóbbi tizenkét hónapos üzleti idő alatt a társaságnál
értékig nyújtott be ajánlatok, miáltal a legutóbbi 25 év alatt
bejuttott ajánlatok összértéke több mint
értékére egy. — Trüszetek a minden közlelbi felvilágosítások az osztrák magyar biró-
dalom minden nagyobb városában az ügynök urak, s a magyar és osztrák fiókok
által adatnak.

fcs 62.319,848.—
fcs 13.060,747.16
fcs 86 000,000.—
fcs 54.736,060.—
fcs 899.457,175.—
fcs 13.060,747.16
(313) (1—12)

Konkolyválasztó

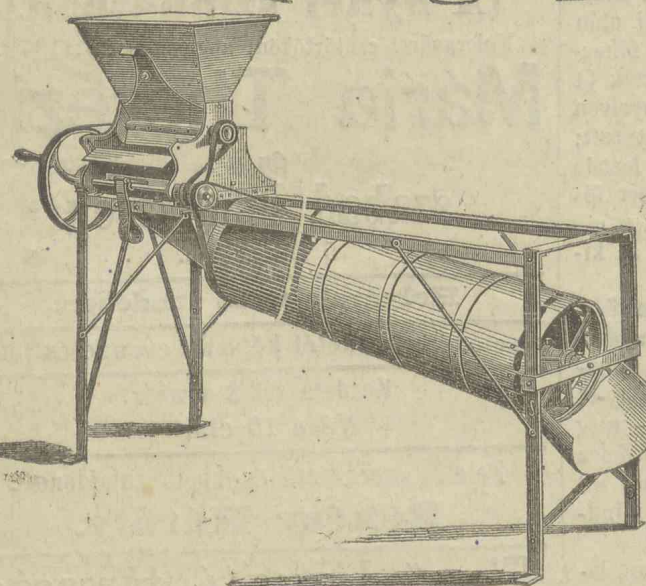
MAYER féle kettős választékkal, garad-
és szeldobbal, rosta a garad előtt; órán-
kint a legszebb választékkal 7 Hektoliter
(700 Liter) gabonát tisztít.

Sulya 200 kilogram.

2. számú vagy C. betű ára 150 frt. o. é.
k a p h a t ó

Dietrich Sámuel kereskedésében Kolozsvárt.
(311) (2—3)

Cséplőgépek.

Ló- és kézi erőre,
vas és faállványon,
eredeti MAYER-
féle Trieurök, kon-
koly, búkköny és
zabválasztó szer-
kezettel. BAKER-
féle szelelő, választó
és fűszög tisztító
rosták, borsajtó,
szőlőzúzós, szecskas
és répa mágó, tőr-
rűkbúza morzsoló,
amerikai „Little
Giant” csöves
törőkúza daráló
gépek

(mely a csutkát a torokbúzával együtt kívánság szerinti finomságban darálja a legjobb takarmánnyá) vasekék és gabona zsákok gyári áron kedvező feltételek mellett kaphatók

TAUFFER FERENCZ kereskedésében
Kolozsvárt.

(302) (4—4)

Van szerencsém tudatni, hogy helyi olajgyáramban az alatt jegyzett lenolaj-kenczeit (Leinoel-Finiss), ugyanoly kenczébe tört olajfestéket rendkívüli olcsó árban, legjobb minőségben árusítom, és színt úgy kicsi mint nagybanl mennyiségben szolgálatom.

100 Kilo.

100 Kilo.

Lenolaj-kencze 46 frt — kr.
Alapfesték fehér 22 — —
„ barna v. szürke 22 — —
Kremsérfehér legfin. 52 — —
Venetianerfehér 46 — —
Hamburgrfehér 38 — —
Ezüst szín 46 — —
„ finom 38 — —
Holländerfehér legfin. 30 — —
Horganyfehér (Zinkweiss) legfin. 48 — —
Horganyfehér finom 38 — —
„ szürke 38 — —
Császárszöld legfin. I-a 54 — —
„ legfin. II-a 46 — —
„ III-a 40 — —
Levélszöld (Laubgrün) legfinomabb I-a 45 — —
(147) (33—*)

Levélszöld (Laubgrün) legfinomabb II-a 36 frt — kr.
Levélszöld (Laubgrün) legfinomabb III-a 32 — —
Fekete (Flammruss) legfinomabb 54 — —
Fekete (Flammruss) finom 50 — —
Oekersárga világos v. sötét legfinomabb 24 — —
Oekersárga világos v. sötét finom 22 — —
Veres Engelroth vil. v. sötét legfinomabb 22 — —
Fedélveres (Engelroth) 20 — —
Barna (Umbraun) vil. v. sötét legfinomabb 42 — —
Üveges ragasz (Glaser-Kitt) 14 — —
Tisztelettel
KISS SÁNDOR.

Kiadó bolt.

Kolozsvárt 29. szám alatt a volt Hidkapu sarkon levő, Reschner-féle bolt, belső felszerelés, szivar- és dohány árulhatási joggal, folyó év Szent-Mihály azaz szeptember 29-dikétől kezdve kiadó.

Értekezhetni ugyanazon szám alatt CZIRJÁK SAMU tulajdonossal. (307) (3—6)

Polgárok!

Francsiák, angolok és osztrákok évek óta különlegeségekkel áraszták el hazánkat. Ezen, legtöbb esetben csúdra nem vezető orvosálgokot sok szakszer forint vándorol tőlük a külföldre. Az általam feltalált és készített Élet-Elixir először is külföldre vittot ki magának elismerést és évenként több mint egy millió üveggel küldök ezen Élet-Elixirből külföldre. (287) (10—20)

Egy részről azon eredmény, melyet az általam feltalált

kárpáti Élet-Elixir

Angol- Német- és Franciaországban a számtalan, azonban legtöbbnyire eredménytelen, gyógyszerök közt kivittot, másrészt a tömeges megrendelések, valamint ezekre monó híres férfiak, közülük 8 királyi fensége a Walesi herceg (angol tróubörök), és tanárok által hiálított elismerő és köszönő levelek arra indítottak, hogy magyar hazában is rakatárakat állítsak. Ily rakatár állítottam fel. Kolozsvár város és vidéke részére Vogel Károly és Dietrich Sámuel uraknál. Évekig tartó fáradszalan szorgalommal összekötöt alapos tanulmányok folytán fedezhettem csak fel a Kárpát füvek s növények gyógyalkatát, melyek szakkapok kivonatai szerint felülmúlhatlanoknak tünnek ki a követező betegségekben. Bámulatos eredmény a láznál, bármily idült legyen is az, cholera és hányászekelés gyors elmúlása, biztos szer rossz emésztés, gyomorgyengeség, hányás, étvágyhiány és nyálkásodás ellen: még beteg emberek is bizon számíthatnak hosszu életre ezen ÉLET-ELIXIR használatá mellett.

Laibach, 1878. szeptember 2.
A Boszniából jött súlyos gyomorbajokban szenvedők, melyek az Ön kárpáti Élet-Elixirjét használták, mind kiépültek. Most utabban 1000 üveggel kérek küldeni.

Dr. Kolorits Ferencz, Főbész.
A részemre próba gyanánt küldött 20 üveg Elixirt, mindennemű gyomorgyengeség ellen sikerrel alkalmazva, felhasználtam. Ez eredmény és kívánata folytán az Ön által felfedezett Élet-Elixirt a konstantinápolyi egészségügyi igazgatóságnak legmelegebben ajánlottam. — 500 üveggel azonnal elküldését kérem.

Mustafa bassá, ezr. és ezermű főfőzörvos.
Sürgöny. Fuchs urak Malaczkán, Magyarország. Küldjön azonnal 100 üveg Elixirt, az első küldeményt tábori körömdában már felhasználtam. Kelsfát, 1888. január 10.

Dr. Brankovics Sándor.
Journal de Genève 1876. okt. 18. kándor.
Fuchs B. ur által Malaczkáról (Magyarország) Dr. Girardin helyett. tanácsos küldött Élet-Elixir a körömd megvizsgálata, — alkalmaztatott étvágy hiány, emésztési gyengeségek és gyomor bajoknál — eddig el nem ért eredményeket vittot ki.

„Le Gazette de France” Páris. 1877. jan. 3.
Fuchs B. ur által feltalált Élet-Elixir gyógyszerje a helybeli egyetem orvosi karánál megvizsgáltatott, alkalmazását eddig el nem ért siker koronázta, emésztési gyengeség és emésztési hiányánál. Ezen eredmény folyamánnyaként megengedtetett malaczkai lakos Fuchs B. urnak az általa feltalált Élet-Elixirt Franciaországban elárulhatni.

Páris, 1879. június 10. A már elhasznált 10 palack Élet-Elixir oly kedvező hatást gyakorolt gyomorhuratomra, hogy indíttatva vagyok abból ezennel még 26 palackot rendelni.

Dr. Rieger.
Caslau, 1879. April 18. Egy barátomnak köszönöm önnek címét, s kérem az annyira földicsért kárpáti Elixirből nekem 8 palackot küldeni.

Nagy-Kikinda, 1879. April 29. Ezenel bátorodom legmelegebb hálát mondani önnek a valódi Élet-Elixirje által tökéletesen meggyógyult sok éves hideglázamért.

Petrovics György, gabnakereskedő.
Kariowitz, 1879. június 1. Teljesítes ön! Ezenel nyilvánosan mondok önnek hálát az ön által készített Élet-Elixir gyógyításá miatt; gyomorbajomat több orvos sem tudta meggyógyítani, a most visszanyert egészségem mellett egészen fűjászultságom érezem magam.

Ujvidék, 1879. június 16. Küldjön ön azonnal vaspályán 50 palack Élet-Elixirt, mert több hideglázbetegen már javulásnak indult.

Dr. Med. Jovanovich Ferencz.
Pancsova, 1879. június 20. Igen tisztelt uram! Ném, a ki akut gyomorbajával már több fűrdőt látogatott meg, többek közt Karlsbadot (Csehország) is, nem tudot gyógyulást nyerni; egyik fűvrem Belgrádban D.iber gyógyszerészhez útsított Belgrádban, a ki önnek fűrakatárosa, a mire 10 palack Élet-Elixirt hozattam, melynek jótékony hatását nem tudom pénzrel megfizetni; mert az életnek egészséggel nélkül nincs értéke. Fogadjon az ön és már egészséges ön legbensőbb háláját, a tartsa meg önt a mindenható még sokáig az emberiség javára.

Milutinovics János, szálloda tulajdonos.
Zágráb, 1879. június 18. A küldött 40 palack Élet-Elixirt több barátommal osztottam meg s teljesen meg vagyunk vele elégedve; min ön este és reggel egy-egy evőkanállal vettünk belőle, étvágyunk mindiz egyaránt pompás volt; szívesen kérem, küldjön az ön címem alatt még 50 palackot.

Báró Rauch.
Dijaková, 1879. június 17. Csak három nap óta fogyott el önnek Elixirje, s már étvágyhiányt érezek. Kérem postán nekem ismét 50 palack Élet-Elixirt küldeni. Strossmayer, püspök.

Egy üveg ára csomagolással 1 frt.

FUCHS B., Malaczkán, a Kárpát alján.

HUTFLESZ KÁROLY

KOLOSZVÁRT, (33—*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemeket, s leszámítol escomptirt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNlja DUSAN ELLÁTOTT
FÜSZERTÁRÁT, BÖRKERESKEDÉSÉT,
ugy saját gőz- (henger)- malmi
LISZTEIT,
ugy szintén kiűző minőségű
fagygyugyvertya és szappan-gyártmányait.

A gráci kereskedelmi és ipar-akademia

i. é. szeptember-hó 16-án kezd meg tizenhetedik tanévet. Az intézet két szakiskolából, a kereskedelmiből és a kereskedelmi-iparosból áll, s a tanulók derék elméleti és gyakorlati kiképzéséről gondoskodik. Az akademia absolvensei az egy éves önkéntességi szolgálat jogával bírnak, ha belépésük előtt algymnasiumot, vagy alrealtá nodát sikerrel végeztek. Oly tanulók számára, kik nem bírnak e föltéttel, külön ingyen előkészítő tanfolyam áll fenn az önkéntességi vizsgára nézve. Minden megkeresésre a főlvételt, szállást sat. illetőleg felvilágosítást és kimerítő álméletet nyújt a kereskedelmi és iparademia igazgatósága Gráczban.

(278) (6—8)

Dr. Alwens, igazgató.

Épen most jelent meg
és Kolozsvárt

Stein János

könyvkereskedésében kapható:

A székelyek Scythia-Hűn

EREDETÜSÉGE

és az ellenvélemények.

Irta Dr. NAGY JÁNOS. Nagy 8-ad rét.
Ára 70 kr.

JÓKAI MÓR. Szabadság a hó alatt, vagy a zöld könyv. Történelmi regény. 4 kötetben. Ára 5 frt.

LFERONTOW. Korunk hőse. Regény. Ára 1 frt.

GELLÉRI MÓR. A nők munkaköre. Ára 1 frt.

MADACH IMRE. Az ember tragédiája. Drámai költemény. Ára 1 frt 50 kr.

JÁMBOR PÁL. Egyházi beszédek. Új olcsó kiadás. Ára 80 kr.

FARKAS ANTAL. A magyar mondattan példákban. Ára 60 kr.

EÖTVÖS—ÉVKÖNYV. Az Eötvös-émlék és az Eötvös—napár évfolyamainak becsesebb részével egybekötve. Ára 1 frt.

SZABÓ MIHÁLY. A házi nevelés alapelvei. Felsőbb leánytanodai és családi használatra. Ára 50 kr.

Stein János

könyv- és zeneműkereskedése Kolozsvárt.

PETŐFI összes költeményeinek
előfizetőihez!

E napokban vették t. cz. előfizetőink PETŐFI összes költeményeinek 34-dik füzetét melylyel műtünk immár befejezve van. Most már annak bekötése vállván szükségessé, van szerencsénk e célra dús aranyozással izletesen készített, vörös, zöld, kék vagy barna színű

DISZTÁBLÁKAT

ajánlani, melyek 2 forintjával nálunk folyvást kaphatók.

Egy ily kötet tábla megszerzése által, melybe

PETŐFI összes költeményeinek

valamenynyi füzeitet Hancz György m.k. egyetemi könyvkötő csekely díjért bele kötheti, t. előfizetőink oly diszkötetet szerezhetnek maguknak, mely mindig méltán az első helyet foglalandja el.—

E disztáblák átvételénél minden t. cz. előfizetőnknek, a mű érdeméhez képest csinosan kiállított

disz czimlapot ingyen adunk.

Stein János

könyv- és zeneműkereskedése
Kolozsvárt.